

פתרון הבחינה

בעברית

קיץ תשפ"ו, 2026, שאלון: 11281
מוגש ע"י צוות המורים של "יואל גבע"

הערות:

1. התשובות המוצגות כאן הן בגדר הצעה לפתרון לשאלון.
2. תיתכנה תשובות נוספות, שאינן מוזכרות כאן, לחלק מהשאלות.

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 11281
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון	–	הבנה והבעה	–	50 נקודות
חלק שני	–	לשון	–	50 נקודות
- פרק א: שם המספר ואותיות השימוש
פרק ב: תחביר
פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
סך הכול	–	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שימו לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קראו את המאמרים 1-3 שבנספח 1 המצורף, וענו על כל השאלות 1-6 שלפניכם.

הקפידו על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. על פי פסקות א-ג במאמר 1, כתבו את הטענה המרכזית של כותבת המאמר. (4 נקודות)

למוזיקה ישנה חשיבות רבה בעבור החברה והפרט גם יחד.

2. א. במשפט שלפניכם הקיפו את האפשרות הנכונה מבין שתי המילים המודגשות. (2 נקודות)

לדעת כותבת מאמר 1, בהקשר החברתי יש **דמיון** / **שוני** בין השימוש במוזיקה בחברות שבטיות ובין השימוש בה בחברה המודרנית.

ב. העתיקו ממאמר 1 משפט אחד המוכיח את תשובתכם. (4 נקודות)

"לרוב שימושי המוזיקה בחברות שבטיות יש בימינו מקבילות שלבשו כסות אחרת:

המנונים לאומיים, שירה משותפת ועוד."

3. מהי הטענה המרכזית העולה ממאמר 2? הקיפו את התשובה הנכונה. (3 נקודות)

(1) בהופעות חיות מידת האדיבות של האנשים בקהל זה כלפי זה היא רבה.

(2) רק למוזיקה שמנוגנת בתיאום יש השפעה על רגשותיהם ועל התנהגותם של בני אדם.

(3) למוזיקה חיה יש השפעה רבה יותר על רגשותיהם ועל התנהגותם של בני אדם מלמוזיקה מוקלטת.

(4) בימינו אנו נהנים מגישה בלתי מוגבלת ליצירות קלאסיות ולביצועים של אומנים חדשים.

4. א. כותבת מאמר 3 מתארת פער בין מצב מצוי ובין מצב רצוי בנוגע לחינוך המוזיקלי.

על פי מאמר 3, הסבירו מהו המצב המצוי ומהו המצב הרצוי. (5 נקודות)

המצב המצוי: במערכת החינוך לא משלבים את החינוך המוזיקלי במידה מספקת, רואים בתחום

זה העשרה ולא חלק מהותי מתכנית הלימוד.

המצב הרצוי: החינוך המוזיקלי צריך להיות במעמד של מקצוע חובה מפקח כך שיוטמעו תכניות

לימוד מקצועיות בגיך הרך.

ב. לטענת כותבת מאמר 3, המוזיקה יכולה להיות כלי המגשר בין מגוון זהויות ומסורות (על פי פסקה ה).

הביאו הוכחה אחת ממאמר 1 או ממאמר 2 שיכולה לתמוך בטענה זו. (3 נקודות)

הוכחה ממאמר 2: במחקר משנת 2021 נמצא כי למשתתפים שלא הכירו זה את זה, היה תיאום

ניכר בסממנים הפזיולוגיים בעת האזנה להופעה חיה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. ענו על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

בפרק זה ענו על שאלה 7.

7. א. לפניכם משפטים, ובהם מספרים מודגשים וכן אפשרויות להגיית שם המספר ואותיות השימוש. כתבו במילים את המספרים המודגשים (אין צורך לנקד), והקיפו את הצורה הנכונה מבין האפשרויות המוצעות להגיית שם המספר ואות השימוש.
- במחקר שפורסם בשנת 2013 אלפיים ושלוש עשרה בדקו את ההשפעות של השירה במקלה על חבריה.
 - שְמוֹנִים וְשֵׁתִים / שְמוֹנִים וְשָׁנִים / שְמוֹנִים וְשֵׁנִים / שְמוֹנִים וְשֵׁתִים אחוזים מן המשתתפים במחקר ישנו טוב יותר, לאחר שהאזינו למוזיקה מרגיעה.
 - בימינו אנשים מאזינים למוזיקה פי 3 שלושה יותר מבעבר שאז הושמעה המוזיקה בעיקר ברדיו ובתקליטים.
 - עד כה השתתפה ישראל בתחרות האירוויזיון ארבעים ושבע / ארבעים ושבע פעמים.
 - 4 ארבע הזכיות של ישראל בתחרות האירוויזיון ריגשו מאוד את הציבור הישראלי.
 - הדירוג הנמוך ביותר של ישראל בתחרות האירוויזיון היה בשנת 1993 כשיראל הגיעה למקום ה-24 עשרים וארבעה.
 - חצי הגמר הראשון בתחרות האירוויזיון בשנת 2026 יתקיים בשנים עשר / בשנים עשר / בשנים עשרה במאי.
 - הזמר קיבל 17,533 שבעה עשר אלף חמש מאות שלושים ושלוש תגובות ברשתות החברתיות לאחר שניצח בתחרות.
- ב. לפניכם ציטוט מן השיר "הזמנה לחתונה" שכתב אורי בנאי.
- שש עשרה אביבים מלאו לבת ראש הכפר,
שתי עיניה כוכבים ושערה מפוזר.
- בציטוט יש שני שמות מספר, אך אחד מהם שגוי. כתבו את הצורה התקינה של שם המספר השגוי. שישה עשר אביבים

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

לפניכם שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
בחרו בפרק שלמדתם: בפרק ב – תחביר או בפרק ג – מערכת הצורות.
בפרק שבחרתם ענו על השאלות לפי ההוראות.

ציינו את שם הפרק שבחרתם: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 8-12 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

8. א. לפניכם שני משפטים, ובהם חלקים כוללים.

I. המוזיקה אינה משפיעה על אורך החיים או על המשכיות המין האנושי. פשוט _____

II. החינוך המוזיקלי אינו עומד בראש סדר העדיפויות של מערכת החינוך, וכך מועבר להורים _____ איבר א' _____ איבר א'

ולילדים מסר שגוי בנוגע לחשיבותו. מחובר _____

(1) ציינו ליד כל אחד מן המשפטים את הסוג התחבירי שלו.

- אם המשפט מורכב, תחמו את הפסוקית, וכתבו את התפקיד התחבירי שלה.
- אם המשפט הוא משפט איחוי (מאוחד/מחובר), תחמו את איבריו.

(2) בכל משפט סמנו קו מתחת לחלק הכולל.

(3) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לחלקים הכוללים בשני המשפטים. מושא _____

ב. לפניכם משפט פשוט.

באמצעות השקעה בחינוך מוזיקלי מגיל צעיר נטפח דור של אנשים יצירתיים.

המירו את המשפט במשפט מורכב בעל קשר לוגי של תנאי.

אם נשקיע בחינוך מוזיקלי מגיל צעיר, נטפח דור של אנשים יצירתיים.

ג. לפניכם משפט פשוט.

תיאור _____ תיאור _____
לוגאי _____ לוגאי _____
בגלל חשיבותה של המוזיקה היא נלמדת מגיל צעיר. _____ נשוא _____ נשוא _____
לוגאי _____ לוגאי _____

נתחו את המשפט: ציינו מעל המילים את התפקידים התחביריים שלהן.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

9. א. לפניכם שני משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם יש פסוקית.

I. הבעת ספק שהיכולת המוזיקלית לא פתרה שום בעיה הישרדותית בעבור המין האנושי.

II. הבעת וודאות ברור שלמוזיקה שימושים רבים מאוד בעבור החברה והפרט גם יחד.

(1) ציינו את התפקיד התחבירי המשותף לשתי הפסוקיות במשפטים. פסוקית נושא

(2) בין שני המשפטים II-I יש קשר לוגי. ציינו מהו. ניגוד

(3) ציינו מעל כל נשוא של החלק העיקרי במשפטים II-I את משמעותו מבין האפשרויות האלה:
הבעת רגש, הבעת ספק, ברירה, הבעת ודאות.

(4) לפניכם משפט פשוט, ובו הסגר.

מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כנראה בגלל טבעה הדינמי והמשתנה.

• סמנו קו מתחת להסגר במשפט.

• באיזה מן המשפטים II-I שלעיל, משמעות הנשוא של החלק העיקרי זהה למשמעות ההסגר

במשפט זה? I

ב. לפניכם משפט מורכב.

המוזיקה יכולה להיכחד בלי שיחול שום שינוי באורחות חיינו.

המירו את המשפט במשפט איחוי (מאוחה/מחובר).

המוזיקה יכולה להיכחד, למרות זאת לא יחול שום שינוי באורחות חיינו.

ג. לפניכם שלושה משפטים ובהם מילות שאלה. ציינו את התפקיד התחבירי של מילת השאלה בכל משפט.

I. מה ישיר האומן בהופעה? מושא

II. מי שר את הבלדה הנפוליטנית? נושא

III. של מי הביצוע החדש לשיר הישן? נושא

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

10. א. לפניכם משפט מורכב בדיבור עקיף.

פסוקית מושא

המוזיקאים מצהירים שהמוזיקה חשובה מאוד בחייהם.

(1) תחמו את הפסוקית, וציינו מעליה את התפקיד התחבירי שלה במשפט.

(2) המירו את המשפט במשפט פשוט בעל הסג. השתמשו במידע שבמשפט בלבד.

עפ"י הצהרת המוזיקאים, המוזיקה חשובה מאוד בחייהם.

(3) המירו את המשפט במשפט בדיבור ישיר.

המוזיקאים מצהירים: "המוזיקה חשובה מאוד בחיינו".

ב. לפניכם קטע, ובו ארבע מילים המסומנות בקו.

שם עצם שם עצם

חובבי מוזיקה ומעריצים של זמרים ולהקות אומרים שאין כמו האנרגיות בהופעה חיה.

שם תואר

פועל

אם אתם מעריצים להקה או זמר ונוהגים ללכת להופעות שלהם או אם אתם נגנים חובבים בעצמכם,

אתם בוודאי מזדהים עם האמירה הזאת.

ציינו מעל לכל מילה המסומנת בקו את חלק הדיבור שלה.

ג. לפניכם איור המציג דר-שיח דמיוני ומשעשע בין מיץ תפוזים למלפפון.

(האיור נוצר באמצעות בינה מלאכותית)

(1) מהו חלק הדיבור של המילה "משקה" בשאלתו של מיץ התפוזים? פועל

(2) מהו חלק הדיבור של המילה "משקה" בתשובתו של המלפפון? שם עצם

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

11. א. לפניכם משפט בעל שני חלקים כוללים.

אנו משתמשים במוזיקה לשיפור הביצועים בפעילות גופנית, לריכוז טוב יותר בלימודים או להפגת השיעמום בעת ביצוע פעולות שגרה יום-יומיות, כגון נהיגה או הדחת כלים.

(1) ציינו את הסוג התחבירי של המשפט. פשוט

(2) אחד מן החלקים הכוללים מסומן במשפט. ציינו את התפקיד התחבירי שלו. תיאור (תכלית)

(3) חוץ מן החלק הכולל המסומן, יש במשפט חלק כולל נוסף, שתפקידו תמורה.

- העתיקו את התמורה הכוללת. כגון נהיגה או הדחת כלים
- העתיקו את הביטוי המכליל שהתמורה ממירה. ביצוע פעולות שגרה יום-יומיות
- כתבו את התפקיד התחבירי של הביטוי המכליל. לוואי

ב. לפניכם שלושה משפטים. ציינו את הנושא ואת הנשוא של כל משפט.

I. בחברות שבטיות יש למוזיקה תפקידים חברתיים.

הנושא: תפקידים הנשוא: יש

II. השימוש העיקרי במוזיקה בחברות שבטיות הוא בהקשר חברתי.

הנושא: השימוש הנשוא: בהקשר

III. החברות השבטיות נוהגות ללוות את טקסיהן במוזיקה.

הנושא: החברות הנשוא: נוהגות ללוות

ג. לפניכם שני משפטים.

I. האזנה למוזיקה יכולה לשפר את מצב הרוח.

II. המוזיקה מורידה את רמת ההורמון קורטיזול המזוהה עם מתח נפשי.

המירו את שני המשפטים במשפט מורכב ובו קשר לוגי מתאים.

האזנה למוזיקה יכולה לשפר את מצב הרוח משום שהיא מורידה את רמת ההורמון

קורטיזול המזוהה עם מתח נפשי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

12. א. לפניכם משפט מורכב.

בתקופת מגפת הקורונה הצליחה השירה המשותפת להחזיר לאנשים את תחושת "היחד" שנלקחה מהם

עקב ההגבלות שהוטלו בשל המגפה.

פרקו את המשפט לשלושה משפטים פשוטים על פי סדר הגיוני.

(1) הוטלו הגבלות בשל מגפת הקורונה.

(2) לאנשים נלקחה תחושת "היחד".

(3) השירה המשותפת הצליחה להחזיר לאנשים את תחושת היחד.

ב. לפניכם קטע שאין בו סימני פיסוק. פסקו את הקטע על פי ההנחיות שאחריו.

הקפידו על פיסוק בולט וברור.

ד"ר לורה בראון מומחית, בהתפתחות ילדים, טוענת שילדים שלומדים מוזיקה מפעילים
בו בזמן את חוש השמיעה, את חוש הראייה ואת יכולת התנועה העדינה והגסה. לדבריה,
למידה זו גם תורמת לשיפור הכישורים הלשוניים שלהם. ד"ר בראון מסכמת שחוויה
מוזיקלית עשירה הכוללת שירה, הקשבה ותנועה מעניקה לילדים צעירים תועלת רבה
ככל שהם מתקדמים ללמידה פורמלית יותר.

• סמנו נקודות בסופי המשפטים.

• פסקו הסגר.

• פסקו תמורה.

• פסקו חלקים כוללים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענו על ארבע מן השאלות 13-17 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שימו לב: בכל שאלה שתבחרו, ענו על כל הסעיפים.

13. א. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

יש שִׁגְדוּ שהמוזיקה אינה חשובה כל כך, והיא יכולה לְהִפְחֵד מן העולם בלי שִׁחול שום שינוי בחיינו. ובכל זאת באמצעות המוזיקה אנחנו חוֹוִים רגשות חיוביים, מְאֹרְרִים רגשות שליליים, ויש רגעים שחיינו מוֹאָרִים בזכותה. צלילי המוזיקה מוֹסִיפִים צבע לעולם.

בטבלה שלפניכם נתחו את הפעלים המודגשים – ציינו את השורש ואת הבניין של כל פועל.

הפועל	השורש	הבניין
שִׁגְדוּ	נגד	הפעיל
לְהִפְחֵד	כחד	נפעל
שִׁחול	חי/ול	פעל-קל
חוֹוִים	חוי/ה	פעל-קל
מְאֹרְרִים	אורר	פיעל
מוֹאָרִים	אי/ור	הופעל
מוֹסִיפִים	יוסף	הפעיל

ב. לפניכם צירופי מילים, ובהם שמות פעולה מודגשים.

תפילת הוֹדָּה, הוֹדָּה באשמה, (וְדוֹא) פרטים, וְדוֹי אישי

(1) מבין שמות הפעולה המודגשים, הקיפו את שם הפעולה היוצא דופן מבחינת השורש.

(2) ציינו את השורש של שם הפעולה היוצא דופן. _____ וְדוֹא

ג. ליד כל אחד מן הצירופים שלפניכם – כתבו פועל בהווה, יחיד, מאותו השורש ובאותו הבניין של שם הפעולה המודגש.

(1) תפילת הוֹדָּה _____ מוֹדָה

(2) וְדוֹא פרטים _____ מוֹדָה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

14. א. לפניכם שלושה משפטים, ובכל אחד מהם מודגש שם פועל.

- הגולשים ברשתות ניסו **להניא** את האומן מלהופיע, אך הוא הופיע כמתוכנן.
 - האומן הבהיר שאין לו כוונה **להונות** את הקהל.
 - לפעמים כדאי פשוט **להנות** מן המוזיקה.
- ציינו את השורש ואת הבניין של כל שם פועל מודגש.

להניא – השורש: ני/וא הבניין: הפעיל

להונות – השורש: י/וני/ה הבניין: הפעיל

להנות – השורש: הני/ה הבניין: נפעל

ב. (1) ציינו ליד כל אחד מן הפעלים המודגשים שלפניכם את השורש שלו.

התיר – השורש: נתר

התרה – השורש: תרי/ה

הותיר – השורש: י/ותר

נתרם – השורש: תרמ

התמר – השורש: תמר

(2) ציינו ליד כל אחד מן הפעלים המודגשים שלפניכם את הבניין שלו.

התיר – הבניין: הפעיל

התמר – הבניין: התפעל

(3) לפניכם משפט, ובו שני פעלים מודגשים.

הביצוע המרגש של הזמרת לא **התיר** / **הותיר** עין אחת יבשה.

הקיפו את הפועל המתאים להקשר של המשפט.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

15. א. לפניכם קטע, ובו מודגשים שלושה שמות.

באחד מן הראיונות שנערכו עם נעמי שמר ז"ל היא נשאלה אם היא מגדירה את עצמה **פְּזִמוֹנָאִית** או **מְשׁוֹרֶרֶת**. תשובתה הייתה: "אני **מְזִמּוֹרָאִית**".

(1) ציינו את ה**שורש** של השם **מְשׁוֹרֶרֶת**. שיר

(2) כל אחת מן המילים **פְּזִמוֹנָאִית**, **מְזִמּוֹרָאִית** נוצרה מבסיס ושני צורנים סופיים.

- ציינו את ה**בסיס** של כל מילה ואת ה**משקל** של כל בסיס.

פְּזִמוֹנָאִית הבסיס: פזמון משקל הבסיס: קטלון

מְזִמּוֹרָאִית הבסיס: מזמור משקל הבסיס: מקטול

- ציינו את שני הצורנים הסופיים ואת ה**משמעות** של כל צורך במילה

פְּזִמוֹנָאִית או **מְזִמּוֹרָאִית**.

הצורך הסופי: אי משמעות הצורך: בעל מקצוע

הצורך הסופי: אית משמעות הצורך: נקבה

ב. לפניכם רשימה, ובה שמות של בעלי תפקידים בבית ספר למוזיקה.

נְגִינִים, מְלַחֲחִינִים, מְשׁוֹרְרִים, זְמָרִים, מוֹרִים, מְעַבְדִּים

מיינו את השמות לשלושה זוגות על פי ה**משקל**.

הזוג: נגנים, זמרים

הזוג: מלחינים, מורים

הזוג: משוררים, מעבדים

ג. לפניכם שלושה שמות שדרך תצורתם היא בסיס וצורך סופי.

צִ'לֵן, חִלְיָן, מוֹזִיקָאִי

(1) הקיפו את השם היוצא דופן מבחינת ה**בסיס** שלו.

(2) נמקו את תשובתכם. הבסיס של צ'לן ומוזיקאי נוצר ע"י שאילה מלעז.

הבסיס חליל - עברי.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

16. א. לפניכם קטע, ובו שמות תואר.

בתרבות המערבית יש שפע מוזיקלי. אפשר ליהנות מגישה כמעט בלתי מוגבלת לשירים חדשים ומרגשים וליצירות של אומנים מוכרים ואפילו של כאלה שאינם ידועים.

(1) העתיקו מן הקטע שני שמות תואר שדרך התצורה שלהם היא בסיס וצורן סופי.

מערבית _____, מוזיקלי _____

(2) העתיקו מן הקטע ארבעה שמות תואר הגזורים מצורות הבינוני, וציינו את הבניין של כל אחד מהם.

שם התואר: _____	מוגבלת	הבניין: _____	הופעל
שם התואר: _____	מרגשים	הבניין: _____	פיעל
שם התואר: _____	ידועים	הבניין: _____	פעל-קל
שם התואר: _____	מוכרים	הבניין: _____	הופעל

(3) העתיקו מן הקטע שם תואר שדרך התצורה שלו היא שורש ומשקל, ושאינו צורת בינוני.

ציינו את משקלו.

שם התואר: _____ חדשים _____ המשקל: _____ קטל

ב. לפניכם איור המציג דרשיח דמיוני ומשעשע בין מיץ תפוזים למלפפון.

(האיור נוצר באמצעות בינה מלאכותית)

(1) מהו חלק הדיבור של המילה "משקה" בשאלתו של מיץ התפוזים? _____ פועל

(2) מהו חלק הדיבור של המילה "משקה" בתשובתו של המלפפון? _____ שם-עצם

עברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"ו, מס' 11281 + נספחים

17. א. לפניכם קטע, ובו מודגשות המילים "ביטוי" ו"בטלה".

לא קיימות תרבות שאין בה **בטוי** מוזיקלי כלשהו. בתרבות השבטית המוזיקה משמשת למשל בטקסים **לציון** בקשה לגשמים. בטקסים אלה המוזיקה מנוגנת **בליווי** שירה **(וריקודים)** כיום המוזיקה גם משמשת להנאה ולהפגת **השיעמום** בפעולות שגרתיות וברגעי **בטלה**. בקונצרטים ובמופעים המוזיקה החיה יוצרת תחושה של **קירוב** לבבות.

(1) הקיפו בקטע חמישה שמות נוספים הנוטים באותו המשקל של המילה **בטוי**.

(2) ציינו את המשקל המשותף לכל השמות האלה. קיטול

(3) לפניכם שלושה היגדים. ציינו ליד כל היגד אם הוא נכון או לא נכון. ונמקו את תשובתכם.

• השמות **בטוי**, **בטלה** גזורים מאותו הבניין. נכון

נימוק: שניהם מבניין פיעל

• למשקלי השמות **בטוי**, **בטלה** יש משמעות משותפת. נכון

נימוק: שם פעולה של בניין פיעל

• לשמות **בטוי**, **בטלה** יש שורש משותף. לא נכון

נימוק: ביטוי: שורש בטי"א. בטלה: שורש בטי"ל.

ב. לפניכם שני משפטים, ובכל משפט מודגשת המילה "קליטה".

ציינו את המשקל של המילה "קליטה" בכל משפט.

(1) לשיר הזה יש מנגינה קליטה. המשקל: קטיל

(2) הקליטה של האינטרנט באזורנו גרועה. המשקל: קטילה

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

**נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11281, קיץ תשפ"ו, 2026**

נספח 1 – מאמרים

לפניכם שלושה מאמרים. קראו אותם, וענו על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1**סוד קסמה של המוזיקה**

מאת פרופ' רוני גרנות

פסקה א בחודש מרץ 2020, בעת הסגר שהוטל בשל מגפת הקורונה, שרו אנשים בנפוליה שבאיטליה ממרפסות דירותיהם את הבלדה הנפוליתנית "Abbracciamme" (חבק/י אותי). נדמה כי המוזיקה והשירה המשותפת הצליחו להחזיר אז לאנשים, ולו לרגע, את המגע האנושי ואת תחושת "היחד", שנלקחו מהם עקב ההגבלות שהוטלו בשל המגפה. עד מהרה בעוד ועוד מקומות בעולם, גם בישראל, אימצו אנשים את רעיון "שירת המרפסות".

פסקה ב על כוחה של המוזיקה בתקופות משבר למדנו גם ממחקר שערכנו. במחקר השווינו בין האזנה למוזיקה לבין פעילויות אחרות שאנשים עושים כדי לשמור על מצב רוח חיובי וכדי להסיח את הדעת מן המצב, כגון פעילות גופנית, מדיטציה וצפייה בטלוויזיה. מצאנו שבאופן מפתיע, כמעט תמיד דורגה ההאזנה למוזיקה במקום הגבוה ביותר לעומת הפעילויות האחרות.

פסקה ג החוקר סטיבן פינקר טוען כי המוזיקה היא חסרת תכלית מבחינה הישרדותית. היא אינה תורמת להשגת יעדים כמו חיים ארוכים או המשכיות הדורות. לדבריו, המוזיקה הייתה יכולה להיכחד מן העולם בלי שיחול שום שינוי באורחות חיינו. ייתכן שהיכולת המוזיקלית עצמה לא פתרה שום בעיה הישרדותית בעבור המין האנושי, אולם ברור שלמוזיקה יש שימושים רבים מאוד בעבור החברה והפרט גם יחד. מכאן עולה השאלה: מהו סוד קסמה של המוזיקה, שגורם לה להיות חשובה כל כך בעבור רוב האנשים בכל התרבויות במשך אלפי שנים?

פסקה ד אין תרבות שאין בה ביטוי מוזיקלי כלשהו. השימוש במוזיקה הוא עתיק יומין, וסביר להניח שהשימוש הקדום ביותר שנעשה במוזיקה היה בהקשר חברתי. בחברות שבטיות המוזיקה ליוותה, ועדיין מלווה, אירועים חשובים בחיי הקבוצה והפרט: ציד מוצלח, בקשה לגשמים, הולדת תינוק, טקסי מעבר מילדות לבגרות, ועוד. שימוש נוסף במוזיקה המאפיין את כל התרבויות הוא כדי לגרום לתחושה של רגיעה ושלווה, למשל שירי ערש.

פסקה ה בחברות שבטיות המוזיקה מלווה גם פעולות יום-יומיות שמתאפיינות בתנועה ממקום למקום, כגון צעידה או חתירה ועבודות הדורשות תנועות חזרתיות, כגון ערבוב, חיתוך ועוד. בפעילויות כאלה כולם משתתפים בהפקת המוזיקה – בשירה, בתיפוף, בנגינה או במחיאות כף.

* מעובד על פי גרנות, ר' (יולי, 2022). סוד קסמה של המוזיקה. אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית

של מכון ויצמן למדע. אוחזר מ־ davidson.org.il.

פסקה ו
לכאורה נראה כי שימושים כאלה במוזיקה רחוקים מן האופן שבו המוזיקה שזורה בחיינו בחברה המודרנית, אך אם ניתן את דעתנו על כך, נמצא כי לרוב שימושי המוזיקה בחברות שבטיות יש בימינו מקבילות שלבשו פְסוּת אחרת: המנונים לאומיים, שירים שהם "הפסקול של המדינה", שירה משותפת במשחקי כדורגל ושירה בהופעות ענק בפארק.

פסקה ז
בכל הפעולות והאירועים האלה יש חשיבות עצומה לתחושת החיבור בין המשתתפים. המוזיקה מסוגלת ליצור תחושה זו, שכן היא מתבצעת בתיאום מושלם בין אנשים גם בקבוצה גדולה, אפילו בלי קשר עין או מגע ביניהם. תיאום זה יוצר תחושת חיבור בין האנשים, תחושת שייכות, ששום פעילות אחרת אינה יכולה ליצור. וזה המרכיב העיקרי בקסמה של המוזיקה.

פסקה ח
במחקר התברר כי אנשים מונים מגוון סיבות להאזנה למוזיקה, ואפשר לחלק אותן לשלושה תחומים. ראשית, התחום החברתי, למשל בבילוי עם חברים או להפגת בדידות. שנית, שימוש במוזיקה לצורך רקע לפעילויות אחרות. אנו משתמשים במוזיקה כדי להפיג את השיעמום בעת ביצוע פעולות יום-יומיות, כגון נהיגה והדחת כלים או כדי לשפר את הביצועים בפעילות גופנית. ולבסוף התחום שהוא אולי החשוב שבהם, קשור ליכולותיה של המוזיקה להשפיע עלינו רגשית.

פסקה ט
יש מי שרוצים לחוות רגש כלשהו ולהעצים אותו, ואחרים מבקשים להשתמש במוזיקה כדי לשנות מצב רגשי לא נעים. החוויה הרגשית העזה שהמוזיקה מעוררת יכולה לסייע לנו לעבד רגש מסוים ולהשתחרר מרגשות שליליים. כלומר המוזיקה משמשת לאיזון הרגשות ולהסטת מצב הרוח – בדרך כלל ממצב רוח שלילי לחיובי.

פסקה י
כיצד המוזיקה משפיעה עלינו? המוזיקה מעוררת בנו זיכרונות, דימויים חזותיים ואסוציאציות, המשקפים את עולמנו הפנימי-הרגשי. ההשפעה הרגשית של תופעה זו יכולה להתבטא בשינויים פיזיולוגיים של ממש בלחץ הדם, בדופק, ואפילו בשינויים עצביים והורמונליים. אחד הממצאים שהתגלו בעקביות במחקרים, הוא ההשפעה המיטיבה שיש להאזנה למוזיקה על ירידה ברמת ההורמון קורטיזול, המזוהה עם מתח נפשי.

פסקה יא
למרות הניסיונות הרבים להבין מדוע אנו נמשכים למוזיקה, עלינו להודות בכנות שאנו מבינים מעט מאוד. המוזיקה מורכבת מממדים רבים מאוד שאת חלקם איננו יודעים לתאר. כשאדם מתרגש עד דמעות משיר, יהיה קשה עד בלתי אפשרי להסביר אילו תהליכים מתרחשים בגופו. אך אין בזה כדי להניא אותנו מלהמשיך במסע המרתק של הבנת התופעה הנפלאה הנקראת מוזיקה.

המוזיקה של המוח

מאת ד"ר עדי יניב

פסקה א למוזיקה חשיבות רבה בתרבות האנושית. משחר הימים היא הייתה גורם מאחד ומרגש, ותרמה לגיבוש הקהילה בטקסים שבטיים. המוזיקה ליוותה לוחמים בצאתם לקרב, נערים ונערות בטקסי התבגרות ושבטים רבים בחגיגות הודיה על בוא הגשם.

פסקה ב בעבר נהגו לנגן מוזיקה עממית בלי לערוך חזרות ובלי תכנון מוקדם, וכל ביצוע היה שונה וחד-פעמי. בימינו המצב השתנה, ושפע מוזיקלי עצום מצוי בהישג ידנו. אנו נהנים מגישה מיידית וכמעט בלתי מוגבלת ליצירות קלסיות, לביצועים של אומנים אהובים וגם למוזיקה חדשה. אם כן, מדוע אנו משקיעים כסף, יוצאים מן הבית ומגיעים במיוחד להופעות חיות כדי לשמוע את אותן יצירות בדיוק?

פסקה ג מוזיקה מעוררת בבני אדם תגובות רגשיות שונות. גורמים רבים, כמו העוצמה של הצליל, משפיעים על רגשותינו ועל החוויה שלנו כאשר אנחנו מאזינים למוזיקה. חובבי מוזיקה טוענים שאין כמו האנרגיות והאווירה בהופעה חיה, ואם הייתם בהופעה של להקה או אומן שאתם אוהבים, אתם בוודאי מזדהים עם הטענה הזאת. אולי השירים ריגשו אתכם ואפילו העלו דמעה בזווית עינכם.

פסקה ד מחקר חדש שנערך באוניברסיטת ציריך מצא שהמוח שלנו חש בהבדל בין מוזיקה מוקלטת לבין מוזיקה חיה. במחקר השמיעו החוקרים לנבדקים קטעי מוזיקה שנועדה לעורר רגשות. הנבדקים האזינו לכל קטעי המוזיקה פעמיים – פעם אחת נגנים מקצועיים ניגנו את קטעי המוזיקה במקום, ופעם נוספת הושמעה לנבדקים גרסה מוקלטת של אותם הקטעים.

פסקה ה בסריקת המוח של הנבדקים נמצא כי בעת ההאזנה למוזיקה החיה התעוררה באזורי מוח, הקשורים לעיבוד רגשות ולוויסותם, פעילות ברמה גבוהה יותר מרמת הפעילות שהתעוררה באזורים אלה בעת ההאזנה למוזיקה המוקלטת. יתרה מזו המוזיקה החיה הובילה לפעילות מוגברת באזור במוח הקשור בציפייה לגירויים מענגים, כמו אכילת עוגייה מתוקה. החוקר הראשי של המחקר סיכם כי על פי הממצאים, מוזיקה חיה מעצימה את התגובה הרגשית כנראה בגלל טבעה הדינמי והמשתנה.

* מעובד על פי יניב, ע' (יוני, 2024). המוזיקה של המוח. אתר מכון דוידסון לחינוך מדעי, הזרוע החינוכית של

מכון ויצמן למדע. אוחזר מ-davidson.org.il.

פסקה ו בהופעה חיה, שלא כמו במוזיקה מוקלטת, האומן יכול להגיב לקהל ולהתאים את עצמו אליו, וכך נוצר תיאום בין תגובת הקהל ובין הביצוע המוזיקלי על הבמה. יתרה מזו בהופעות חיות נדמה לפעמים שכל האנשים בקהל מתואמים – אלפי אנשים קופצים יחד ושרים כאחד עם ההרכב המוזיקלי שמופיע.

פסקה ז מחקר משנת 2021 בחן את התגובות הגופניות של אנשים בזמן שהם האזינו להופעה חיה של תזמורת שניגנה מוזיקה קלסית. למשתתפים במחקר, שלא הכירו זה את זה, הוצמדו חיישנים שמדדו סממנים פיזיולוגיים כגון קצב הלב, קצב הנשימה ופעילות של שרירי הפנים, שמתבטאת בהבעות פנים. במחקר נמצא כי במהלך ההופעה היו רגעים שבהם היה תיאום ניכר בין המשתתפים, המאזינים בקהל, והוא בא לידי ביטוי בעיקר במדד של שרירי הפנים.

פסקה ח התיאום שנוצר בין אנשים בקהל משפיע גם על מידת הנדיבות שלהם זה כלפי זה. לא פעם קורה בהופעות שאף שיש אנשים שמסתירים את הבמה, כולם שמחים ומחייכים זה לזה, שרים ורוקדים יחד.

פסקה ט כדי להבין את התופעה הזאת, מחקר בדק את מידת העזרה לזולת בשני מצבים שונים: במצב אחד המשתתפים והחוקרים היו מתואמים ותופפו באותו קצב לצלילי מוזיקה שהושמעה ברקע; במצב האחר המשתתפים תופפו בקצב של המוזיקה, אך החוקרים תופפו מהר יותר. לאחר מכן ביקשו החוקרים מן המשתתפים עזרה כלשהי. נמצא כי לאחר התיפוף המתואם, ההיענות של המשתתפים לעזור לחוקרים הייתה גבוהה יותר מן ההיענות שלהם לעזור להם לאחר התיפוף הלא-מתואם.

פסקה י ייתכן, אם כן, שהמקצב המתואם מוביל גם לתיאום מורכב יותר – רגשי ובין-אישי, שמשפיע על רמת הנדיבות והאדיבות שלנו זה כלפי זה. החוקרים מסכמים: "אם אתה הולך לקונצרט אינך לבד. החוויה הרגשית היא גם חוויה חברתית".

מוזיקה היא כלי חינוכי מרכזי

מאת ד"ר טל וייס

פסקה א מוזיקה היא חלק בלתי נפרד מחיינו. צלילים מוזיקליים מקיפים אותנו מכל עבר, משפיעים על מצב רוחנו, על רגשותינו ועל הנפש שלנו. המוזיקה מעצבת את חוויותינו, והיא רכיב חשוב בזהות התרבותית שלנו.

פסקה ב מחקרים רבים מצביעים על התרומה הניכרת של חינוך מוזיקלי בשנים הראשונות לחיי הילד. מוזיקה מסייעת בהתפתחות השכלית, הרגשית והחברתית, תומכת ברכישת שפה, משפרת מיומנויות מוטוריות⁽¹⁾ ומאפשרת ביטוי רגשי. חשיפה למגוון סגנונות מוזיקליים מרחיבה את עולמו התרבותי של הילד ומפתחת בו את היכולת היצירתית ואת החשיבה המופשטת. יתרה מזו, לשירה משותפת של ילדים ומבוגרים יש יתרונות ברורים על האזנה פסיבית.

פסקה ג אף על פי שכולם מבינים את חשיבותה של המוזיקה, במערכת החינוך לא משלבים תחום זה במידה מספקת, ובכך מועבר מסר שגוי להורים ולילדים בנוגע לחשיבותו. אומנם ברוב גני הילדים יש פעילויות המכונות "העשרה מוזיקלית", אך כאשר רואים בתחום זה "העשרה" או "תוספת" בלבד לתוכנית הלימודים ולא חלק מהותי בה, מחמיצים את ההזדמנות לטפח את היכולות המוזיקליות והיצירתיות של הילדים בשלב חשוב בהתפתחותם.

פסקה ד הגיע הזמן לשינוי ממשי בעניין זה. חינוך מוזיקלי בגני ילדים צריך להיות במעמד של מקצוע חובה מפוקח. יש להשקיע בהכשרת מורים מקצועיים למוזיקה המתמחים בגיל הרך ולקבוע בעבורם תקן של עובדי הוראה. נוסף על כך, יש לפתח ולהטמיע בגני הילדים תוכניות לימוד מקצועיות ומבוססות מחקר, שיספקו מסגרת איכותית ואחידה של חינוך מוזיקלי בגיל הרך. לבסוף, נחוץ פיקוח מקצועי על הפעילויות המוזיקליות שנערכות בגנים, כדי להבטיח את איכותן ואת התאמתן לצרכים ההתפתחותיים של הילדים.

פסקה ה זו אינה רק השקעה בעתיד האישי של הילדים, אלא גם בעתיד התרבותי והרגשי של החברה הישראלית כולה. באמצעות חינוך מוזיקלי איכותי מגיל צעיר, נטפח דור של אזרחים יצירתיים ורגישים בעלי אוריינות תרבותית עשירה, המשקפת את המארג הרב-תרבותי הייחודי של החברה הישראלית. המוזיקה יכולה להיות כלי חינוכי מרכזי, המגשר בין מגוון זהויות ומסורות בארצנו ולמען הדורות הבאים.

* מעובד על פי וייס, ט' (אפריל, 2025). מוזיקה היא כלי חינוכי מרכזי, אך מערכת החינוך כושלת בנושא. הארץ.

אוחר מ-haaretz.co.il

נספח 2 – דף עזר

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות	
פתח	קמץ	חטף פתח	a
סגול	צירי חסר צירי מלא	חטף סגול	e
חיריק חסר	חיריק מלא		i
קמץ קטן	חולם חסר חולם מלא	חטף קמץ	o
קובוץ	שורוק		u

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
מדבר	נוכח	נסתר	יחיד
מדברת	נוכחת	נסתרת	יחידה
מדברים	נוכחים	נסתרים	רבים
מדברות	נוכחות	נסתרות	רבות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פָּעַל (פעל), נִפְעַל (נפעל), הִפְעִיל (הפעיל), הִפְעֵל (הופעל), פִּעַל (פיעל), פָּעַל (פועל), הִתְפַּעֵל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"י/ו (נפ"י/ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה